29.3.2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

HE 15/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi. Erityisesti valiokunta on pyytänyt lausumaan henkilöstön asemasta.

Lausumme kohteliaimmin seuraavaa.

Aluksi

Suomen Yrittäjät jakaa hallituksen sote-uudistukselle asettamat tavoitteet. Tavoitteita ei kuitenkaan saavuteta hallintorakenteita muuttamalla. Tarvitaan rohkeaa toimintatapojen uudistamista, mikä on mahdollista vain avoimen kustannus- ja laatuvertailun sekä terveen kilpailun avulla.

Tästä syystä valinnanvapaus on koko sote-uudistuksen tärkein elementti. Sen myötä voidaan lisätä sote-palveluiden saatavuutta, laatua ja tehokkuutta ja edistää innovaatioiden leviämistä.

Lisää työnantajia – työmarkkinat monipuolistuvat

Valinnanvapauden perusajatus on, että kaikki laatukriteerit täyttävät tuottajat saavat tuottaa palveluja ja asiakas saa valita itselleen parhaan tuottajan. Onnistuneesti toteutettu valinnanvapaus lisää sote-palvelutuottajien määrää.

Henkilöstön näkökulmasta tämä tarkoittaa, että työmarkkinoille syntyy uusia työnantajia ja lisää kysyntää, mikä on työntekijöiden näkökulmasta hyvä asia. Sote-muutos siis vaikuttaa positiivisesti sote-alan henkilöstön työmarkkinoihin.

Lisäksi kun asiakas saa valita palvelujensa tuottajan, korostuu laadun merkitys. Hyvän hoivan tekevät hyvät työntekijät. Työnantajille syntyy entistä suurempi kannuste pitää kiinni hyvistä ammattilaisista.

Yhtiöittäminen ei ole uhka henkilöstölle

Näkemyksemme mukaan EU:n valtiontukisäännöistä ja kilpailuneutraliteettivaatimuksista johtuen on selvää, että maakunnan liikelaitos ei voi toimia markkinoilla, joka perustuu asiakkaan tekemiin valintoihin. Maakunnan liikelaitos ei siis voi toimia sote-keskuksena eli tuottaa suoran valinnan palveluja. Maakunnan on yhtiöitettävä omistamansa sote-keskukset. Vain näin voi sote-keskusten välille syntyä omistuspohjasta riippumaton reilu kilpailu.

Henkilöstön asemaan yhtiöittäminen ei mielestämme suoraan vaikuta. Henkilöstöpolitiikan hyvyys tai huonous ei riipu organisaatiomuodosta.

Sen sijaan terveen kilpailun tuominen sote-järjestelmään todennäköisesti parantaa johtamista. Tähän viitataan myös hallituksen ”Kilpailun ja kilpailullisen vertailuasetelman merkitys sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laadulle ja tuotannon taloudellisuudelle”-taustamuistiossa, joka on julkaistu 26.10.2015.

Muistiossa todetaan: ”Uudemmassa empiirisessä tutkimuksessa on kuitenkin vahvistunut näyttö siitä, että sote-palvelut ovat laajasti talouden yleisten lainalaisuuksien piirissä ja että kilpailulla on tuottavuuden paranemisen kannalta olennaisissa seikoissa positiivinen vaikutus johtamiseen sekä terveydenhuollon vaikuttavuuteen.

Sote-yrittäjyyden toimintaedellytykset turvattava

Sote-uudistuksen tavoitteet eivät toteudu ilman monituottajamallin hyödyntämistä. Monituottajamalli tarkoittaa sitä, että maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia palveluita toteuttavat erilaiset toimijat, yrittäjät, yritykset, järjestöt.

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa toimii noin 18 000 yksityistä sote-alan yritystä. Ne työllistävät noin 64 000 työntekijää. Haluamme korostaa, että 99 prosenttia sote-alan yrityksistä on alle 50 hengen yrityksiä. Siksi on tärkeää, että sote-uudistuksessa turvataan mahdollisuus sote-alan yrittäjyydelle. Henkilöstön asemaa pohdittaessa on vielä erityisen tärkeää muistaa, että pienissä yrityksissä yrittäjän ja työntekijöiden välit ovat työ- ja elinkeinoministeriön vuosittain toteuttaman palkansaajien vastauksiin perustuvan työolobarometrin mukaan hyvät ja luottamukselliset. Myös tieto kulkee pienissä yrityksissä hyvin.

Muutoksessa on luotava hyvät edellytykset sille, että erikokoiset ja erilaiset yritykset pystyvät toimimaan ja työllistämään uudessa markkinatilanteessa.

Valinnanvapauden toteuttamistapa määrittää, kuinka sosiaali- ja terveyspalveluiden tuotantomarkkinat toimivat. Valinnanvapauden toteuttaminen pienten yritysten markkinoilla pääsyä edistävällä tavalla turvaa lähi-

palveluiden saatavuuden. Samalla voidaan varmistaa, että sote-alan työpaikat eivät keskity vain maakuntakeskuksiin.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Susanna Kallama
elinkeinoasioiden päällikkö